

Asia: \_VN/20396/2020

## **Valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Nopeat tietoliikenneyhteydet ovat elinkeinotoiminnan elinehto sekä tärkeitä kansalaisten yhdenvertaisuudelle ja osallisuudelle. On tärkeää, että yhteyksien rakentamista tuetaan yhteiskunnan varoin alueilla, joilla yhteydet eivät rakennu markkinaehtoisesti.

Kuntien pakollisesta maksuosuudesta on luovuttava

Juvan kunta on lausunnossa lakiesityksestä laajakaistarakentamisen tueksi esittänyt kuntien pakollisesta maksuosuudesta luopumista laajakaistahankkeiden rahoituksessa. Kuntien taloudellinen tilanne ei mahdollista esitetyn kuntaosuusprosentin mukaisen tuen myöntämistä, mikä estää myös valtion tuen hakemisen. Tämä johtaa näiden kuntien asukkaiden eriarvoistumiseen ja jäämiseen digitalisaatiokehityksen ulkopuolelle.

Juvan kunta yhtyy Etelä-Savon maakuntaliiton näkemykseen, että nopeat laajakaistayhteydet ovat kansalaisten peruspalvelu ja näin ollen rakentamisen tukeminen alueilla, joilla yhteydet eivät rakennu markkinaehtoisesti, on valtion tehtävä. Juvan kunta näkee, että kuntien pakollisesta maksuosuudesta on luovuttava. Mikäli tätä ei voida toteuttaa, on kuntien maksuosuutta merkittävästi alennettava hallituksen esityksen (HE 221/2020) mukaisista 33 ja 22 prosentin osuuksista. Kuntien osuus ei voi olla enempää kuin 10 prosenttia.

Kunnan maksuosuuden määräytymisen kriteerit eivät ole toimivia

Asetusesityksen mukaan kuntien maksuosuus määräytyy laskentakaavalla, jossa muuttujina ovat kunnan taajama-asteeseen perustuva kuntaryhmitys ja kunnan taloudellinen kantokyky.

Kunnat on ryhmitelty taajama-asteen mukaan maaseutumaisiin, taajaan-asuttuihin ja kaupunkimaisiin kuntiin. Etelä-Savossa kaupunkimaisia kuntia ovat Mikkeli sekä Savonlinna ja Pieksämäki kuuluu taajaan-asuttuihin kuntiin. Tiiviin ja kaupunkimaisen taajama-asutuksen lisäksi molempiin kuntiin kuuluu laajoja maaseutumaisia alueita, osa näistä alueista ovat tulleet osaksi kaupunkeja kuntaliitosten myötä. On todennäköistä, että liitosalueet olisivat itsenäisinä kuntina maaseutumaisia kuntia ja näille alueille kohdistuvissa hankkeissa kunnan maksuosuus olisi nyt Mikkelille, Savonlinnalle ja Pieksämäelle kohdistuvaa 33 prosentin osuutta pienempi.

Kiinteiden yhteyksien kehittämisen haasteena on runkoyhteyksien rakentamisesta aiheutuvat kustannukset pitkistä etäisyyksistä johtuen. Tämä haaste on yhteinen maaseutumaisille ja kaupunkimaisille kunnille, joihin kuuluu laajoja harvaan asuttaja alueita, kuten Mikkelissä ja Savonlinnassa. Etelä-Savossa on tehty suunnitelma Tavoitteellisesta tietoliikenneverkosta, jonka mukaan esimerkiksi Mikkelissä tulisi runkoverkkoa rakentaa noin 110 kilometriä suunnitelman mukaisten tilaajaverkkojen (300 km) kytkemiseksi olemassa olevaan tietoliikenneverkkoon. Juvalla tavoitteellisen tietoliikenneverkon toteuttaminen parantaisi selvästi haja-asutusalueen asemaa. Edellisen laajakaista kaikille hankkeen aikana rakentuneet tilaajaverkot keskittyivät taajaman alueelle.

Näkemyksemme mukaan kunnan taajama-aste ja käytetty kuntien jaottelu ei anna todellista ja oikeudenmukaista kuvaa yhteyksien rakentamisesta aiheutuvista kustannuksista. Vaikka kuntien olemassa oleva aluerakenne todellisuudessa vaikuttaakin yhteyksien rakentamiskustannuksiin, on taajama-aste liian yksinkertainen mittari tähän.

Tilalle tarvitaan paremmin erityyppisiä aluerakenteita ja kunnan osa-alueita tunnistavia indikaattoreita ja menettelyjä. Ratkaisu voisi olla esimerkiksi neuvottelumenettely tai vastaava, jossa kunnan osuus määriteltäisiin vasta, kun ennakoarviot ja analyysi on tehty ja kunta pystyisi paremmin ottamaan kantaa tuleviin velvoitteisiin.

Myös kuntien taloudellisen kantokyvyn käyttäminen laskentakaavassa herättää kysymyksiä. Taseen yli/alijäämä on kestävä peruste, jolla ei ole merkitystä hankkeen taloudellisen onnistumisen eikä kunnan sitoutumisen näkökulmasta. Lisäksi kuntien taloudellinen kantokyky voi muuttua hyvin nopeasti, jolloin asetus ei ole enää ajan tasalla, mikä johtaisi kuntien epätasa-arvoiseen kohteluun. Vai onko tarkoituksena, että asetusta päivitetään vuosittain kuntien tilinpäätöksien valmistuttua. Tämä taas hankaloittaisi hankkeiden pitkäjänteistä suunnittelua sekä tietoliikenneyhteyksien kehittämistä, kun kunnan maksuosuudet voisivat muuttua kesken kaiken.

Teknisesti kestävä ratkaisu

Aikaisemmat esimerkit kupari- ja matkapuhelinverkkojen osalta ovat osoittaneet, että valtakunnallisesti kattavien tietoliikenneverkkojen rakentaminen on erittäin suuri ja jopa vuosikymmeniä kestävä hanke. Seuraavan sukupolven laajakaistaverkkojen rakentaminen ei poikkea

tästä traditiosta ja siksi se vaatii pitkäjänteisyyttä ja johdonmukaisuutta, jotta toimijat saadaan kiinnostumaan asian edistämisestä.

Suomessa suositaan langatonta verkkoteknologiaa. Tämä on johtanut symmetristen verkkojen väheksymiseen ja kiinteän verkon rakentamisen haasteisiin. Tämä on aiheuttanut etenkin haja-asutusalueilla kohtuuttomia vaikeuksia nykyaikaisten yhteyksien luomisessa.

Tämän asetuksen pohjana oleva laki ei varmista EU:ssa asetetun tavoitteen toteuttamista, jonka mukaan kaikilla eurooppalaisilla pitäisi olla vuoteen 2025 mennessä mahdollisuus 100 Mb luotettavaan yhteyteen, joka olisi mahdollista päivittää halutessaan gigabitin nopeuteen.

Meinander Heini  
Juvan kunta